

בבר בשבוע הראשון של מילחמת לבנון פתח העולם הזה בביקורת נוקבת של כישלונותיה המדיניים והמוסריים. מאז נכתבו על כך אלפי מאמרים. בסידרה זו נעשה נסיון לנתח את הכישלונות הצבאיים המוקצוועיים של מילחמה זו. בלי קשר לזיכוכה על מזהותה המוסרית והמדינית. הביקורת על המהלכים הצבאיים של מילחמת לבנון נערכה, עד כה, בעיקר

בחוגים מוקצוועיים - וגם שלא במרהסיה, ולרוב גם לא בפורומים סגורים. אלא בשוחות פרטיות בלבד. בסידרה זו נעשה נסיון ראשון לנתח את המהלכים הצבאיים של המילחמה באופן שיטתי ואובייקטיבי, ולהשיב על השאלות הנוקבות: מדוע לא השיג צה"ל ניצחון מהיר וחתך במילחמה, למרות עליונותו הכבירה? מדוע איחר להגיע לבירות? מדוע לא הביס את הצבא הסורי?

כישלון בעין זמלתא

כיום א', ה'6 כיוני, נכנס ללבנון כוח שמוור היה לנוע בציר המרכזי, לתפוס את גשרי הבסרי שעל נהר האולי ואחר-כך להיות מוכן לתנועה צפונה, לכביש ביירות-דמשק. הכוח, שהיה ת"פ אוגדתי-הפלדה, כלל את היחידות הבאות:

- חטיבת שריון של אל"מ ר. גרוד ח"ר של הנח"ל.
- גרוד ארטילריה מתנייעת.
- יסודות של הנרסה, חימוש, קשר וכו'.

אולם מאחר שזה היה חסום, הועבר הכוח דרך גשר עקיה. היתמו העצמאית של הכוח החלה למעשה ביום ב', ה'7 כיוני, עת החל נע צפונה, אחרי שחצה את גשר-הכוש שעל הנהר. באיור ג'דג'וע נתקל הכוח בגודריקומנדו סורי, שנשלח לשם מן המיתחם הסורי בג'וין. גרוד זה הגיע לשם זמן קצר לפני הכוח, כך שלא הספיק להתארגן, ונפץ לכל עבר.

במשך היום התקדם הכוח ועבר 40

למיקרה שציר אחד ייחסם, וכן לאפשר תנועה מהירה יותר על-ידי פיזור בן שני צירים.

ביום ג' בערב נכנס החוד של הכוח למארב סורי בכפר עיך זחלתא.

כמארב נפגעו שני טנקים וכמה נגמ"שים, וטנק שלישי הצליח להיחלץ לאחור, אחרי שהשימד חמישה טנקים סוריים.

מאותו רגע ואילך התמקדה פעילות הכוח בנסיגות לחילוך צוותי הטנקים

נהרגו חמישה חיילים. אולם כל הנסיגות עלו בתוהו.

3 ק"מ מן הכביש

הכוח הסורי באיזור עיך-זחלתא הכלל גרודריקומנדו וגרודריטנקים. ביום השני למילחמה, כאשר איתרו תנועה של צה"ל צפונה, שלחו הסורים את חטיבת שריון 51 שלהם (טנקי טי"62) להתפרס במרחב שבין צופר לשמורא, וחלק מן הטנקים הללו

טנקים, תוקף לאורך הציר. עד יום ה' בערב הושלם כיבוש הכפר לאחר קרב קשה. עם בוקר יום ו', ה'11 כיוני, המשיך הכוח צפונה ונתקל במערך הסורי בעיך-זרה שם נעצר עקב הפסקת האש, כשהוא במרחק של כשלושה ק"מ בלבד מכביש ביירות-דמשק. כישלוננו של הכוח להגיע לכביש ביירות-דמשק היה רבי-משמעות, שכן גם באיזור הבקאע לא הצליח צה"ל להגיע לכביש, שהיה היעד שאליו נעו בשברע השלישי למילחמה קרב לכיבוש קמע הכביש שבין ביירות לרזיסת-צופר, קרב שעלה לצה"ל בעשרות הרוגים ובמאות פצועים.

ניתוח הסיבות לכישלוננו של הכוח להגיע לכביש מעלה שני מישגים בסיסיים, האחד במיבנה הכוח והשני בניהול הקרב אחרי ההתקלות במארב בעיך-זחלתא.

כישלון מודיעיני

הכוח מנה חטיבת שריון וגרוד לחצי ח"ר, בעוד שתוואי השטח ההררי הכתיבו בניית צוותי קרב שיהיה מכוסם על יותר ח"ר ופחות טנקים. כשטח הררי אין אפשרות להביא לידי ביטוי כוחות-שריון גדולים, שכן התנועה מוגבלת לצירים מועטים וצרים, שכמעט אין אפשרות ירידה

מאת רוני שפיגל

מהם. כך שבסך הכל לוחמים שניים או שלושה הטנקים הראשונים, ולעיתים אף פחות מזה. אמנם, איזור עיך-זחלתא היה רחב דיו כדי לאפשר פריסה של כוחות-שריון גדולים יותר, אולם גם כך ישבו חלק מהטנקים של הכוח בחוסר מעש בחניונים. בעת שניטש הקרב.

לעומת זאת, עד שלא הגיע גרוד צנחנייהמילואים, לא ניתן היה לערוך מיתקפה סדורה על המיתחם הסורי. טעות שניה היתה טמונה בנסיגות החוזרים ונשנים לחלץ את הכוח שנקלע למארב, תוך ביזבוז זמן יקר, תחת

בציר המרכזי: כפריים שיעים מריעים לחילוי צה"ל ביום השני של המילחמה לא היה מקום לטנקים להילחם

מדוע לא הגיעו כוחות צה"ל בשבוע הראשון אל היעד העיקרי של המיתקפה: כביש ביירות-דמשק?

במהלך התנועה צפונה הצטרפו אל הכוח כמה פלוגות של גולני.

מארב בעיך-זחלתא

ירידהתנועה עבר במורדות המערביים של הר ברוק, שטח הררי קשה לתנועה ועשיר בצמחיה. הדרך שבה עברו הכוחות היתה צרה, וברוב המקרים היה רוחב החזית של הכוח כרוחבו של טנק בודד. הכוח שנכנס ביום א' היה אמור לחצות את הליטאני בגשר החרלה,

ק"מ ולמחרת בבוקר, ביום ג', ה'6 כיוני, חצה את גשר הבסרי. לאחר החציה נתקל הכוח בכוח סורי קטן מחטיבת ח"ד 85, שירה בו טילי נ"ט. אחרי קרב קצר, המשיך הכוח ברוכז, ובאיזור מטולה התפצל לשניים. כוח אחד נע בציר מזרחי, דרך מורעת אל-שוף, לעיך-זחלתא, והכוח השני נע בציר מערבי עד לכית אל-דין, שם פנה מיורחה והמשיך לכיוון עיך-זחלתא עד לחבירה עם הכוח המיזרחי. פיצול הכוחות לשני צירים נבע מהשאפה להבטיח את התנועה,

הפגועים של החוד. כאשר התברר לאל"מ ד. שהכוח הסורי שמולו גדול מכפי שחשב, החליט לצאת להתיעצות עם מפקד האוגדה. משחזר, בעבור כמה שעות, מצא את הכוח כשהוא נתון להתקפה סורית ונסוג בבהלה ובאיסדר. אל"מ ד. נטל לידיו את השליטה והצליח לייצב את המוצב.

אור ליום ד' ובמהלכו נערכו שלושה נסיגות לחלץ את כוח החוד, ובמהלכם

נערכו יחד עם הקומנדו בעיך-זחלתא. ביום הרביעי, כאשר נכח אל"מ ד. כי כל נסיגות-החילוך נכשלו, פקד להפסיקם, כדי לערוך קרב סדור לתקיפת המיתחם הסורי. במהלך היום תוגבר הכוח על-ידי גרוד צנחניי מילואים מן החטיבה שלא גויסה, ופלוגה ממנו אף נטלה חלק בנסיגות-החילוך. בלילה שבין יום ד' לה' ביצע גרוד צנחניי-המילואים איגוף ימני דרך ההר, ועם בוקר החל תוקף את הכוח הסורי מן האגף, בעוד שגרוד-הנח"ל, בסיוע